

STORTINGET

Representantforslag 69 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Freddy André Øvstegård,
Torgeir Knag Fylkesnes og Karin Andersen

Dokument 8:69 S (2018–2019)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Freddy André Øvstegård, Torgeir Knag Fylkesnes og Karin Andersen om å utrede nye oppgaver til Posten for å opprettholde hyppig ombæring og gi nye tjenestetilbud til mange i distriktene

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne ønsker at Stortinget ber regjeringen utrede og gi Posten helt nye, selvfinansierende oppgaver i tillegg til ordinær postombæring. Målet er å se på muligheten for å øke inntjeningen til Posten og dermed i større grad bevare distribusjonsnettene i hele landet. Lignende ordninger er allerede innført i flere land.

Forslagsstillerne viser til at regjeringen ønsker å endre postloven. Dette betyr drastiske endringer i frekvensen av postombæring. Postloven ble endret for snart tre år siden, da EUs tredje postdirektiv ble godkjent, og det ble åpnet for full liberalisering av posttjenester. Samtidig ble postombæring på lørdager kuttet ut. Nå har et forslag om å gå ned til 2,5 dager ombæring i uka, og på sikt én dag i uka, blitt lagt ut på høring fra regjeringen.

En slik nedstripping av Posten vil ha sterke negative konsekvenser.

Posten er viktig nasjonal infrastruktur. Å opprettholde et nasjonalt distribusjonsnettverk er i seg selv en viktig samfunnsoppgave Posten bør ivareta.

Kuttet i ombæring vil også innebære at en rekke medisiner som man er avhengig av å sende ut på kort varsel, må distribueres på andre måter. Det vil også ramme lokalt næringsliv som er avhengig av å sende og motta post hyppig. Og ikke minst vil et slikt kutt ramme muligheten til å lese papiraviser i distriktene. I dag leser nesten halvparten av alle nordmenn en papiravis hver dag. Det er mulig fordi Posten leverer 173 000 aviser på hverdager i områder hvor det ikke finnes eget avisbud.

Norge har et bredt mediemangfold, og de over 150 norske lokalavisene er avgjørende for et levende lokaldemokrati. Et titalls aviser står i fare for å måtte legges ned om forslaget blir vedtatt.

Bakgrunnen for nedskjæringene er at volumet av brev går drastisk ned. Det gir mindre inntekter til Posten, noe som gir et stadig større behov for statlige subsidier for å ivareta postombæringen.

En utredning gjennomført av Copenhagen Economics viser til ulike løsninger for å ivareta ombæring av aviser til de delene av landet der Posten har ansvaret i dag. En av mulighetene som ikke er utredet godt nok, er å gi Posten flere selvfinansierende oppgaver enn de har i dag.

For mens volumet av tradisjonelle brev går ned, går behovet for varer og tjenester levert hjem motsatt vei. Dersom Posten hadde fått anledning til å tilby flere tjenester enn brev- og avisombæring, som det var mulig å betale for, ville det kunne øke Postens inntekter og samtidig øke tjenestetilbudet.

Postbudene har en viktig distriktpolitisk funksjon, men ikke bare for å bringe post til husstandene. Mange mennesker i utkantstrøk lever med lang avstand til butikker og servicesentra. Forslagsstillerne viser til at det vil være en utvidelse av tjenestetilbudet til bosatte i distriktene dersom Posten fikk anledning til å utføre flere

tjenester enn postombæring. Utredningen forslagsstillerne foreslår, bør se på ulike nivåer av tjenester til husstander – alt fra enkle leveringstjenester av mat til mer sosiale funksjoner lignende de som er innført i Frankrike. Det bør også vurderes tjenester som lavterskel IT-hjelp og annen type praktisk personlig assistanse.

En slik mulighet ble utredet av Rogalandsforskning, som ikke fant grunnlag for å utvide oppgavene. Men den utredningen ble gjort for over 20 år siden, og svært mye har skjedd i måten man handler på, behovet for tjenester og tjenester som er mulig å tilby.

Tjenester som er innført i andre land

En rekke andre land har allerede innført varianter av dette. Erfaringene fra disse landene burde være grunnlag for en utredning av om lignende ordninger kan være nyttige i Norge.

Særlig Frankrike og Finland har kommet langt i å teste ut og innføre ordninger med tilbud om sosiale tjenester, helsetjenester, bud- og handledtjenester i tillegg til de tradisjonelle posttjenestene. Postvesenet i Nederland, Sveits og Tyrkia har liknende tjenester.

Den nasjonale posttjenesten i Frankrike – La Poste – har tilbudt mange andre tjenester enn den tradisjonelle.

I en avisartikkel i *Le Figaro* 18. juli 2013¹ er det listet opp en rekke tjenester som La Poste tilbød på dette tidspunktet. Da gjaldt det f.eks. avlesing av strøm- og gassmålere, medisintil levering fra apotek til kunde, henting og levering av bøker og filmer fra bibliotek og mediatek, sjekke om det står bra til med enslige og syke m.m.

Siden 2014 har La Poste tilbudt en tjeneste spesielt utviklet for de eldre – Cohésio. Denne tjenesten gikk ut på at postbudet besøkte eldre på anmodning fra lokale organer som bestilte ordrer.

I mai 2017 lanserte La Poste et nytt nasjonalt tjenestetilbud rettet direkte mot enkeltindivider og familier – «Veillez sur mes parents»- eller «Pass på mine foreldre».² Målet med tjenesten er tosidig: Å hindre at eldre mennesker blir isolert, og å gi familiene deres en trygghet for at eldre slektninger har det de trenger.

For å kunne yte denne tjenesten har postbudene gjennomgått et opplæringsprogram utviklet i samarbeid med et geriatrisk senter. Av 73 000 postbud har 40 000 gjennomført opplæringsprogrammet for å kunne gjennomføre besøk hos eldre.³

Finske Posti Group Oyj er et statlig aksjeselskap og ledende selskap innen post og logistikk i Finland. De har testet ut ulike ordninger med salg av utradisjonelle tje-

nester. For eksempel har Posti tilbudt tjenester som besøk og assistanse for eldre.

Det nederlandske postvesenet, PostNL, tilbyr leveranse av mat- og måltidsbokser og andre matprodukter sju dager i uka via et eget nettverk for mat (PostNL app). PostNL har som mål å bli den største leverandøren for matbestillinger online i Benelux-regionen. PostNL reklamerer med at de i løpet av 30 minutter fra et produkt er bestilt, kan levere det på døra.

PostNL har også inngått et samarbeid med blant annet Schiphol Airport, der PostNL kan hente og sjekke inn bagasje for flypassasjerer som flyr fra Schiphol med Det tyrkiske flyselskapet Corendon. En postansatt kan hente passasjerens bagasje i deres hjem, samt skanne, verifisere og sjekke inn bagasjen.⁴

I Sveits tilbyr Swiss Post å levere bestilte varer til kunden. I tillegg tilbyr Swiss Post en installasjonstjeneste, det vil si å pakke ut og installere de innkjøpte varene. For eksempel kan det dreie seg om tv, møbler, frysebokser, kjøleskap etc.⁵

Tyrkisk post, PTT, har lansert initiativet «Library Service for Disabled People», slik at alle får lik tilgang til offentlige bibliotek. Målgruppen er personer med redusert funksjonsevne, sykehuspasienter og eldre. Postbudet bringer bokpakker fra biblioteket til de som har bestilt bøker, og når bøkene er lest, bringer postbudet bøkene tilbake til biblioteket. Ordningen er også fordelaktig for bibliotekene.⁶

Rammer for en norsk utredning

Forslagsstillerne ønsker at utredningen har et åpent mandat til å utrede en rekke ulike type tjenester som Posten kan tilby.

Noen av tilbudene innført i andre land er mer vidtrekkende enn det som er naturlig å gjennomføre i Norge. Det er heller ikke slik at alle ordningene i andre land fungerer perfekt og kan implementeres direkte. Men dette er den typen vurderinger utvalget skal gjøre.

Utredningen skal se på hvor stort potensial for inntekter til Posten det er med slike tjenester, sett opp mot kostnadene ved å opprettholde et landsdekkende distribusjonsnett. Utredningen skal også se på muligheten for å åpne for tilleggstjenester kun der Posten distribuerer aviser, som et tiltak for å gjøre avisombæringen mer lønnsom og øke tjenestetilbudet i distriktene.

Utredningen bør skje i form av et bredt sammensatt offentlig utvalg. Tillitsvalgte fra Posten og andre berørte sektorer skal være representert i utvalget.

1. Artikkel 18. juli 2013 i *Le Figaro*: Les nouvelles missions des facteurs de La Poste
2. Se beskrivelse av tjenesten på www.laposte.fr/particulier/veillez-sur-mes-parents
3. Informasjon fra kontaktperson i administrasjonen i det franske parlamentet og fra Post Europ. The Postal Sector, leading the way in Corporate Social Responsibility. Edition 2017 – CSR Brochure of good practices: «Keeping an eye on my parents»

4. Union Postale. August No1/18. Universal Postal Union.
5. <https://www.post.ch/en/business/a-z-of-subjects/industry-solutions/industry-solution-trade/installation-service>
6. Post Europ. The Postal Sector, leading the way in Corporate Social Responsibility. Edition 2017 – CSR Brochure of good practices: Library service for disabled people.

De nye tjenestene utvalget skal se på, skal være tydelig avgrenset mot andre offentlige velferdstjenester. Det er særlig viktig å understreke at Posten ikke skal gjennomføre oppgaver som autorisert helsepersonell utfører i dag. Eventuelle nye tjenester skal heller ikke sees på som en erstatning for eksisterende hjemmetjenester eller andre tjenester. Dette vil kun være et mulig lavterskel supplement til eksisterende tjenester.

Forslagsstillerne mener det ligger et stort potensial i å gi Posten nye oppgaver, også når det gjelder sosiale tjenester eller enkel hjelp hjemme. Hjemmetjenestene i dag besøker kun en liten andel av befolkningen. Å ha ulike typer sosiale tjenester, som hjelp til å måke snø, strø på islagte gårdsplasser eller andre enkle gjøremål, kan ha en helseforebyggende funksjon og en stor trivselsfunksjon. Det vil kunne spare samfunnet for store kostnader.

Det er samtidig viktig å sikre forutsigbarhet for Postens ansatte. Prosessen med endringer i postloven må derfor utsettes til utvalget har levert sin konklusjon, uten at det skal gå ut over tiden Posten skal ha til nødvendig omstilling dersom antallet pålagte ombæringsdager likevel skal reduseres.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

Stortinget ber regjeringen sette ned et offentlig utvalg for å se på mulighetene for å gi Posten Norge AS andre oppgaver enn tradisjonell postombæring, både for å øke servicenivået til mange husstander, særlig i distriktene, og for å sikre økte inntekter til Posten. Utredningen skal se på erfaringene fra andre europeiske land, og tillitsvalgte fra Posten og berørte offentlige tjenester skal være representert. Utredningen skal se på muligheten for at tilleggstjenestene kan finansiere hyppigere ombæring enn 2,5 dager i uka, men også se på muligheten for at de nye oppgavene kun etableres i de områdene der Posten distribuerer aviser i dag, for å bidra til å finansiere Postens avisombæring. Utredningen skal være tydelig avgrenset mot offentlige velferdstjenester, og ikke se på oppgaver som autorisert helsepersonell utfører i dag. Eventuell endring av postombæring til 2,5 dager i uka skal ikke skje mens denne utredningen gjennomføres, og utredningen skal heller ikke gå på bekostning av tiden Posten skal ha for å omstille seg til færre ombæringsdager dersom dette blir vedtatt.

16. januar 2019

Arne Nævra

Freddy André Øvstegård

Torgeir Knag Fylkesnes

Karin Andersen

